

- інформаційно-аналітичне забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки в регіонах;
- інформаційно-консультаційна підтримка міжнародного співробітництва українських вчених у науково-дослідній сфері;
- охорона, оцінка та комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності, просування винаходів та нових технологій, співробітництво з європейською мережею центрів трансферу технологій (IRC – центрів);
- інформаційно-організаційна підтримка створення малих інноваційних підприємств (інноваційний бізнес – інкубатор) та формування регіональних інноваційно-промислових та мистецько-культурних кластерів;
- створення регіональних філіалів Державної патентної бібліотеки;
- медіа-виставкова підтримка пріоритетних напрямків науково-інноваційної діяльності в регіоні;
- надання освітньо-просвітницьких послуг у сфері інноваційного менеджменту;
- формування баз даних ділової та науково-технічної інформації, проведення контент-аналізу регіональної преси та „сірої” літератури і підготовка оглядів (загальних, тематичних, цільових);
- базової інформаційно-організаційної структури координаційної ради з питань формування регіональної інноваційної системи (PIC) у партнерстві з регіональним центром інноваційного розвитку та Західним науковим центром НАН і МОН України.

Л.А. Яремко, Ю.В. Полякова
Львівська комерційна академія

ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

© Яремко Л.А., Полякова Ю.В., 2011

Характерною ознакою сучасного глобалізованого світу є активна інноваційна діяльність. Саме завдяки їй країна та її регіони отримують шанси виходу на зовнішні ринки. Світовий досвід показує, що у розбудові нової, базованої на інноваціях економіки, не можна покладатися на стихійні, суто комерційні чинники. Необхідна активна участь у цьому державних структур усіх рівнів.

Державна інноваційна політика повинна забезпечити створення та використання механізмів впливу на детермінанти інноваційного розвитку з метою збільшення обсягів виробництва і споживання високотехнологічних продуктів. Зразком продуманої та дійової системи стимулювання нововведень може бути Європейський Союз, який поставив собі завдання стати до 2010 року найбільш конкурентоспроможною економікою світу (Лісабонський самміт, 2000 рік), зробивши ставку на інновації. Створено два рівні їх підтримки: перший – національний, другий – союзний. Для цього активно застосовують податкові пільги, субсидії, позики за зниженими процентними ставками, дозволи державним дослідницьким центрам надавати консультації приватним фірмам, пільги для малих і середніх підприємств тощо. Цей досвід заслуговує на увагу та вивчення.

Держава має у своєму розпорядженні дійові важелі впливу на пропозицію інновацій. Державний вплив на інноваційну діяльність доповнюється регіональним. У розвинених країнах дедалі більше звертається увага на регіональну інноваційну політику. Стає очевидним, що саме регіональний масштаб є найбільш прийнятним для розгортання плідної інноваційної діяльності, оскільки її передумовою є локалізація різних інноваційних структур. Можна погодитися з думкою

К. Матусяка про те, що регіон варто розглядати як “оптимальне середовище для інновацій” [1, с. 180]. Ж.-П. Бландіньєр зазначає, що на зміну моделі відцентрового поширення інновацій та розвитку приходять інша, згідно з якою регіон володіє і створює власні ресурси розвитку, залучає процеси інновації [2, с. 37].

Регіоналізація інноваційної діяльності схожа з концепцією точкового розвитку економіки, яка описує ситуацію в країнах з дуже обмеженими ресурсами розвитку (країни, що розвиваються) і доводить доцільність формування “точок зростання”, яким відводиться роль локомотивів поступу. Інноваційний процес є локальним за природою. Інновації народжуються в творчих колективах і через механізми трансферу поширюються в бізнесовому середовищі. Створення інноваційних центрів є визнаним засобом “підняття” депресивних регіонів.

Практика показує, що інновації стають основним джерелом зростання регіональної економіки. Доцільним є формування регіональних інноваційних систем (РІС), які являють собою публічно-приватний форум співпраці бізнесу, органів регіонального управління та місцевого самоврядування, в якому представлені науково-дослідні, освітні установи, структури сприяння та трансферу інновацій, а також недержавні організації, які створюють можливість активізувати місцеві чинники зростання та краще використовувати економічний потенціал. Її призначення: забезпечення зростання виробництва інноваційного продукту в регіоні; здійснення організаційної та фінансової допомоги під час проведення інноваційних заходів; організація трансферу технологій та системи об’єднання підприємств (здебільшого МСП) з науковими установами; створення умов для розвитку інноваційного підприємництва; ініціювання мережі зв’язків між фірмами, адміністрацією та третім сектором; формування виробничих систем типу інноваційних кластерів, технопарків, що діють на стику науки та техніки тощо.

Головне призначення РІС полягає в узгодженні діяльності регіональних господарських структур, поглибленні взаємодії та співпраці між ними, досягненні комплексності інноваційних процесів у межах регіону. Вона створює функціональну мережу, яка об’єднує усіх суб’єктів, що працюють у сфері виробництва, трансферу, використання знань та нових технологій.

Суттєвою її характеристикою є те, що вона зорієнтована на сприяння розвитку інноваційного потенціалу малих та середніх фірм. Основна функція РІС – модернізація виробництва впровадженням нових видів продукції та технологічних процесів [3, с. 134].

РІС є локальним утворенням, яке спирається на місцеві ресурси і призначене активізувати ендегенні чинники економічного зростання, поліпшувати соціальний клімат у регіоні. Її провідна ідея – це опора на власні сили, їх мобілізація. Це не виключає участі держави у забезпеченні функціонування та розвитку РІС. Вона це може здійснювати за допомогою державних програм розвитку інноваційної діяльності в регіонах. Зокрема, створення на їх території спеціальних економічних зон, технопарків може суттєво посприяти їх економічному відродженню. Найбільший ефект функціонування РІС досягається за умов комплексності, тобто наявності всіх її складових підрозділів. Нерозвинутість регіональної інноваційної системи, відсутність низки дієвих структур зменшує ефективність її функціонування. Регіони України помітно різняться за рівнем інноваційного потенціалу, який охоплює кадрове, фінансове, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення та організаційно-управлінські структури.

Зовнішньоекономічний розвиток робить актуальною проблему досягнення інноваційної безпеки регіону. Її можна визначити як такий стан економічної, освітньо-наукової, інформаційно-комунікаційної та зовнішньоекономічної сфер, що забезпечують інноваційний саморозвиток регіону: постійне освоєння продуктивніших видів техніки й технологій, оновлення номенклатури товарів і послуг, розширене (якісне) відтворення робочої сили.

Вчені запропонували визначити критерій інноваційної безпеки регіону як відношення регіонального рівня витрат на науково-технічні дослідження і розробки з усіх джерел до ВРП [4, с. 338]: Однак, більш точно, на нашу думку, ситуацію безпеки/небезпеки відображає відношення обсягу реалізованої інноваційної продукції до ВРП. А. Сухоруков наводить параметри інноваційно-технологічної безпеки України, в числі яких частка високотехнологічних товарів у товарному експорті, що повинна становити не менше 12 % [5, с. 288]. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що

стійкий і безпечний розвиток країни та її регіонів може забезпечити лише завдяки інноваційному розвитку. При цьому слід звернути увагу на регіональний рівень. У регіонах створюється найкраще середовище та простір для інноваційної діяльності. Тому необхідно активізувати роботу щодо пошуку форм такої діяльності, розробки в окремих регіонах структури РІС, шляхів розвитку регіонального ринку інновацій. Оскільки саме інноваційний розвиток дозволить створити надійний захист від зовнішніх та внутрішніх соціально-економічних загроз.

1. Матусяк К. Децентралізація інноваційної політики – роль бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів / К. Матусяк // *Мат. міжн. конф. „Наука, інновації та регіональний розвиток”*. 23-25 травня 2005 року. – Львів: вид.-полігр. відділ ЛвЦНТЕІ, 2005. – С. 180 – 183.
2. Бландиньер Ж.-П. Реиндустриализация России: насколько пригоден европейский опыт /Ж.-П. Бландиньер // *Экономист*. – 2005. – № 5. – С. 35-45.
3. Третьяк В.В. Регіональна інноваційна система як основний об'єкт формування інноваційної політики / В.В. Третьяк, Н.В. Дронова // *Актуальні проблеми економіки*. – 2009.– № 3. – С. 131 – 137.
4. Наливайченко С.П. *Методология научных исследований в международной экономической деятельности* / С.П. Наливайченко, Е. В. Наливайченко, В.Е. Реутов. – Симферополь: ООО „ДиАйПи”, 2007.– 412 с.
5. *Україна в системі міжнародної безпеки* / Національний інститут проблем міжнародної безпеки.– К.: ПЦ „Фоліант”, ВД „Стилос”, 2009.– 572 с.